

Panorama Mesdag

Panorama Mesdag is één van de grootste en mooiste panorama's ter wereld. Een panorama is een cilindervormig schilderij dat een bijna magische illusie van werkelijkheid oproept: via een donkere gang en een wenteltrap staat de bezoeker ineens midden op het Seinpostduin in het Scheveningen van 1880. In alle richtingen is het uitzicht onbepikt. In zuidwestelijke richting ligt het vissersdorp met de vuurtoren, naar het westen kijkt men uit over de Noordzee en het strand waarop vissersschepen (bomschuiten) liggen. Verder naar het noorden houden militairen te paard oefeningen en ligt de mondaine badplaats, waar ezeltje gereden wordt op het strand en de badkoetsjes met badgasten de zee ingaan. In het noorden ligt het "Paviljoen Von Wied", met daarachter de hotels "Grand Hôtel des Bains", dat enkele jaren later plaats maakt voor het Kurhaus, en "Hôtel des Galeries". Vanuit Rotterdam en Den Haag was de badplaats direct bereikbaar per stoomtrein, die vanuit het noordoosten komt aanrijden, langs de nog steeds bestaande watertoren. In het zuidoosten ligt Den Haag, toen nog gescheiden van Scheveningen door een uitgestrekt duinlandschap.

Hendrik Willem Mesdag kreeg in 1880 van de Belgische Maatschappij "S.A. du Panorama Maritieme de la Haye" de opdracht een panorama te schilderen, indertijd een zeer populair massamedium. Hij koos het uitzicht van het Seinpostduin, dat kort daarop afgegraven zou worden, als onderwerp en schilderde dit in de speciaal daarvoor gebouwde rotonde met hulp van zijn vrouw en zijn vrienden Théophile de Bock, Bernard Blommers en George Hendrik Breitner, alle schilders van de Haagse School. Het doek is met een oppervlakte van 1680 vierkante meter, een hoogte van 14 meter en een omtrek van 120 meter het grootste schilderij dat in Nederland te vinden is.

Evenals zeer vele exploitanten van panorama's ging de Belgische firma al snel failliet. De publieke belangstelling voor het fenomeen liep snel terug: er waren teveel panorama's gebouwd en nieuwe media, zoals film, lokten het publiek. Hendrik Willem Mesdag, die zijn Panorama als één van zijn belangrijkste werken beschouwde, slaagde er in 1886 in het terug te kopen. Hij nam de financieel onaantrekkelijke exploitatie zelf ter hand en droeg tot aan zijn dood jaarlijks uit eigen zak bij om de verliezen te dekken. Na de dood van zijn vrouw en een ingrijpende verbouwing, waarbij onder meer de huidige tentoonstellingszalen aan het gebouw werden toegevoegd, richtte hij in 1910 een familievennootschap op om de toekomst van zijn Panorama veilig te stellen. Hierbij kregen 33 neven en nichten van hem en zijn vrouw allen een aandeel in de vennootschap en aanvaardden daarmee gezamenlijk de zware taak zorg te dragen voor de exploitatie en instandhouding van Panorama Mesdag. Hun nazaten doen dat nog steeds, tot op de dag van vandaag. Zo is Panorama Mesdag, als het oudste overgebleven 19de eeuwse panorama dat zich nog op de oorspronkelijke locatie bevindt en dat de bezoeker nog dezelfde magische ervaring van ruimte biedt in de tijd van weleer, een uniek cultuurhistorisch monument, in stand gehouden door particulier initiatief.